

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WML.140.12.2019

Warszawa, 6 czerwca 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania
karnego (druk nr 3193).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

Stanowisko Rządu
w sprawie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania karnego (druk nr 3193)

Przygotowany przez senacką Komisję Ustawodawczą *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego* zmienia obowiązujący stan prawny, w którym wyłączono możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie sądu wydane na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (sytuacja, gdy podmiot nie jest uprawniony do występowania w roli oskarżyciela posiłkowego lub akt oskarżenia albo oświadczenie o przystąpieniu do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego zostały złożone po terminie), jeżeli rozstrzygnięcie sądu dotyczy oskarżyciela posiłkowego ubocznego określonego w art. 54 § 1 k.p.k. (który wyraża wolę wzięcia udziału w postępowaniu obok oskarżyciela publicznego), albo oskarżyciela określonego w art. 55 § 3 k.p.k. (który wyraża wolę wzięcia udziału w postępowaniu obok oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, który złożył subsydiarny akt oskarżenia).

Projekt stanowi wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2018 r. (sygn. akt K 12/15). Wyrokiem tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 56 § 3 k.p.k., w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k., odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Senacki projekt prawidłowo i w sposób optymalny realizuje wskazania Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził, że *dokonywana przez sąd na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. ingerencja w prawo oskarżyciela posiłkowego (ubocznego) do udziału w postępowaniu sądowym ma charakter pełny i definitywny. Pełnia charakteru tej ingerencji wynika stąd, że oskarżyciel posiłkowy wskutek rozstrzygnięcia, że nie może brać udziału w postępowaniu karnym*

przed sądem, traci status oskarżyciela posiłkowego i wszystkie wiążące się z nim uprawnienia. Pozbawienie pokrzywdzonego prawa do zaskarżenia orzeczenia sądu odbierającego mu status oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 56 § 3 k.p.k., w zakwestionowanym zakresie, nie przechodzi zatem testu proporcjonalności – nie jest środkiem najmniej dolegliwym ani niezbędnym w rozumieniu art. 31 ust. 3 Konstytucji. Zaskarżony przepis narusza konstytucyjne prawo do zaskarżania orzeczeń sądowych wydanych w pierwszej instancji – art. 78 Konstytucji.

Przedmiotem rozpoznania przez Trybunał, z uwagi na zakres wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich, było jedynie zbadanie zgodności przepisu art. 56 § 3 k.p.k. w zakresie, w którym postanowienie sądu zostało wydane na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (podmiot nie jest uprawniony do występowania w roli oskarżyciela posiłkowego lub akt oskarżenia albo oświadczenie o przystąpieniu do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego zostały złożone po terminie), nie zaś sytuacja, w której postanowienie sądu zostało wydane na podstawie art. 56 § 1 k.p.k. (ograniczenie liczby oskarżycieli posiłkowych przez sąd). Jednakże senacka Komisja Ustawodawcza w uzasadnieniu swojego projektu odniosła się również do tego ostatniego przypadku, uznając za celowe utrzymanie dotychczasowego stanu prawnego w zakresie braku możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu, wydane na podstawie art. 56 § 1 k.p.k. co do ograniczenia liczby oskarżycieli posiłkowych przez sąd. Komisja wskazała na *ratio*, które stoi za instytucją ograniczenia liczby oskarżycieli posiłkowych – uznając, że tego typu decyzja może być niezbędna dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania i zarazem dla urzeczywistnienia celów oraz zasad procesu karnego – chodzi w szczególności o sytuację, gdy oświadczenie o woli działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego mogłaby złożyć tak duża liczba pokrzywdzonych, że prowadzenie postępowania, a zwłaszcza rozprawy głównej, stałoby się niemożliwe lub znacznie utrudnione ze względu na brak miejsca na sali rozpraw lub gdy zabranie głosu przez każdego z nich przedłużyłoby na tyle bieg postępowania, że nie byłoby szans na jego zakończenie w rozsądnym terminie, jak tego wymaga art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Trzeba jednakże wspomnieć, że w dniu 19 lutego 2019 r. Rada Ministrów przyjęła *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw*. Projekt jest aktualnie procedowany w parlamencie (druk nr 3251). W ramach proponowanych w ww. projekcie rozwiązań znalazło się również wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2018 r. (sygn. akt K 12/15). Oprócz rozwiązań analogicznych do przedłożenia senackiego, *stricte* realizujących wyrok Trybunału, wprowadzono nadto rozwiązania, które przewidują zmodyfikowanie właściwości sądu uprawnionego do rozpoznania zażalenia oskarżyciela ubocznego. W świetle obecnych zasad ogólnych, jak również rozwiązań proponowanych przez Senat RP, sądem takim będzie sąd okręgowy. Ze względu na ekonomikę postępowania nie wydaje się to jednak być najtrafniejszym rozwiązaniem. Kontrola w zakresie tego, czy dana osoba powinna mieć status pokrzywdzonego, a przede wszystkim, czy oświadczenie o przystąpieniu do sprawy w charakterze oskarżyciela posiłkowego zostało złożone w terminie nie nastęrcza tak istotnych trudności, aby wymagała zachowania zasady dewolutywności. Dlatego też w przedłożeniu rządowym zaproponowano, by kontroli dokonywano w trybie suspensywnym, a więc przez równorzędny skład sądu.

Końcowo zatem należy stwierdzić, że co do zasady Rada Ministrów wyraża aprobatę dla senackiej inicjatywy legislacyjnej, zastrzegając jednak potrzebę uzupełnienia zaproponowanych rozwiązań również o zmianę w zakresie właściwości sądu uprawnionego do rozpoznania zażalenia.